

JOZUA 11:10-15

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus!

Het Schriftgedeelte waarover ik vandaag tot u spreken ga is nauw verbonden met het vorige: met de geschiedenis van de slag bij Merom. Het vormt een supplement daarop. Een leerzaam supplement! U herinnert zich immers wel hoe het er daar aan toe gegaan is, in die slag bij Merom. Toen heeft Israël niet alleen de overwinning behaald op een grote overmacht aan soldaten, maar ook aan militair materieel. Immers: Israël heeft zich geplaatst gezien tegenover een leger dat voorzien was van paarden en wagens. Maar door Gods hulp mocht het daarover triomferen en die strijdagens verbranden, en die sterke paarden maken tot voorbeelden van machteloosheid vanwege hun doorgesneden hakkepezen. Want tot die harde maatregel had God Zélf de Israëlieten verplicht, met de kennelijke bedoeling daarmee te zeggen: "Israël, dààrop stelt gij nooit uw vertrouwen, begrepen? Wég ermee! Géén compromis met Kanaänitisme!"

Maar wat heeft dat nu verder betekend? En wat betekent dat nu vandaag nog voor ons? Soms dit: dat wij in alles, alles, àlles totaal anders moeten zijn dan de mensen van de wereld? Dat we van hen niets mogen overnemen, niets met hen gemeenschappelijk mogen hebben?

Op die vraag krijgen we antwoord in dit vervolg van de slag bij Merom. Het antwoord komt hierop neer: gelovige mensen moeten zich niet gedragen als automaten! Ze zijn geen machines, geen stokken en blokken! Juist goed vertrouwen op Gods belofte leert ons, dat we in de dienst des HEREN ons verstand moeten gebruiken om nú eens te zeggen: "néé!", en dàn eens te zeggen: "ja!"; dat hangt er maar vanaf!

Willen we dat leren uit deze geschiedenis over Jozua, dan moeten we daarbij op het volgende letten:

- ten eerste: op het voorbeeld dat Jozua gesteld heeft;
- ten tweede: op de mate, die Jozua betracht heeft, en
- ten derde: op de les die hij heeft nagelaten, en wat daarvan terecht gekomen is.

In de eerste plaats heeft Jozua een voorbeeld gesteld. Dat voorbeeld is geweest: de stad Hazor. Die stad is door Jozua uitzonderlijk zwaar gestraft, zwaarder dan een van de andere steden die met elkaar in bondgenootschap tegen Israël waren opgetreden. Want ik bracht al in herinnering dat Israël zich geplaatst gezien heeft tegenover een zeer, zéér machtig leger van Kanaänieten. Het vormde zowel numeriek al materieel een overmacht! Het scheen onoverwinnelijk! Verschillende steden en groepen van Kanaäns bevolking blijken hun aandeel daartoe te hebben bijgedragen. 'k Zal ze niet allemaal noemen, maar één uitzondering moet ik maken! De gehele actie is op touw gezet door koning Jabin van Hazor. Er hebben ook wel andere koningen deel uitgemaakt van de coalitie, maar die speelden klaarblijkelijk een ondergeschikte rol. Mogelijk waren ze slechts vazallen van Jabin en hadden ze slechts aan hem te gehoorzamen. Híj was de initiatiefnemer en leider. Zeker wel omdat hij regeerde over de belangrijke stad Hazor, gelegen dicht bij de grote handelsweg die vanuit Mesopotamië over Damascus -het stokoude Damascus!- naar Egypte liep. De verkeersweg die in de Bijbel bekend staat als "de weg der zee". Die handelsroute is door de stad Hazor beheerst. Vandaar haar inkomen, vandaar haar macht, vandaar haar grote invloed. Zij is ertoe in staat geweest tegen Israël een enorm leger in het veld te brengen. Men had natuurlijk gehoord wat er in het Zuiden was gebeurd; hoe Jozua daar een hele reeks steden overvallen en ingenomen had. Men wilde voorkomen dat zoiets ook in het Noorden zou plaatsvinden. Dus daarom zou men vanuit Hazor, het machtige Hazor, Israël wel eens even verpletteren. U weet -we spraken daar een vorige keer over- die poging is volmaakt mislukt. En juist het tegendeel is geschied! God heeft Israël over zijn vijanden zó'n geweldige overwinning doen behalen, dat ze naar alle windrichtingen uiteengestoven zijn. Maar toen...!

Nu begint onze tekst met er de nadruk op te leggen, dat Jozua vlak daarna opnieuw tot actie is overgegaan. Dat hij dus niet op zijn lauweren is gaan rusten, maar de behaalde overwinning onmiddellijk heeft uitgebuit. En hoe heeft hij dat gedaan? Hij heeft op alle steden van de koningen die zich met elkaar tegen Israël verbonden hadden, de ban toegepast. Op àlle: de bàn! U weet wat

daaronder werd verstaan: dat betekende dat Jozua in die steden geen enkele inwoner die in Israël's handen viel, liet leven: man, vrouw, noch kind. U weet ook in wiens opdracht dat gebeurde! In opdracht van God! Van God, die de vreselijke slechtheid en zedeloosheid en bijgelovigheid van Kanaän in Abrahams dagen al zó moe was, dat Hij toen aan het bestaan van Sodom en Gomorra Zelf alvast een einde maakte. Maar 400 jaar later kreeg Israël bevel navenant te handelen met al de overige inwoners van het land Kanaän. En dan was dít nog maar de minimale ban, de ban in 't algemeen. Overigens ook al een zaak van belang. Wij spreken altijd zo graag over Kanaän als het land van belofte voor Israël, en dat is natuurlijk goed, maar elke medaille heeft haar keerzijde! Deze ook, en die moet u niet uit het oog verliezen! Israël is door God ook gebruikt als een stok, als een roede van Zijn toorn! Om Zijn oordeel te brengen over dat Kanaän! Denk erom: dat is nóg altijd ook een kerkzaak, een kerktàak! De Schrift leert dat straks op de dag der dagen, op de oordeelsdag, aan Gods oordeel over de goddeloze wereld zal worden deelgenomen door de gelóvigen! "De heiligen zullen de wereld oordelen!": 1 Korinte 6! Nu, tot iets wat daarop heel veel lijkt heeft God al het Israël van Jozua's dagen gebruikt om de ban te leggen op de Kanaänieten. Dat moest van Gód! En aan die opdracht heeft Jozua ook in onze geschiedenis voor vandaag voldaan. Hij heeft in bedoelde steden geen enkele inwoner laten leven. Ik zei evenwel: dat was nog maar de minimale ban! Zo moest het altijd! Dat was het minste! Maar sóms is de ban in nóg zwaardere vorm toegepast! Zoals bijvoorbeeld op Jericho, de eerste Kanaänitische stad die Israël in handen is gevallen. Daarvan zijn niet alleen alle inwoners gedood, maar daarvan zijn ook alle dieren gedood! Trouwens, ook alle overige bezittingen zijn vernietigd! Want Jericho is totaal verbrand, en daar is toen nog het gebod bijgekomen dat de muren van Jericho nooit meer zouden mogen worden hersteld, nooit meer herbouwd!

Welnu, behalve dít laatste, heeft Jozua die extra zware ban nu ook toegepast op de stad van koning Jabin van Hazor. U begrijpt zeker wel waarom, hè? Omdat van koning Jabin van Hazor het initiatief tegen Israël was uitgegaan. Israël! Gods oogappel! Omdat hĳ de belhamel was geweest, de raddraaier! Tegen Israël! Daarom heeft Jozua de stad Hazor tot een voorbeeld gesteld: alles wat daarin ademhaalde: mens én dier, is omgebracht, en daarna is de hele stad, dus zijn ook alle bezittingen van de inwoners van die stad... verbrànd! Verbrand! Vernietigd!

Vindt u het erg? Zo ja, dan moet ik zeggen: ik ook! Wat is God af en toe toch streng hè? Maar... laten we oppassen voor kritiek op de Bijbel! En laten we zeker oppassen voor kritiek op God! En laten we nú maar alvast leren, beducht te zijn voor het vonnis dat straks over alle mensen zal worden geveld door niemand minder dan Jozua de Tweede: de gróte Jozua! Jezus! Christus! Gods Zoon!! Die heeft, toen Hij hier op aarde zo diep vernederd werd, tóch al gezegd dat de Vader aan Hém het oordeel had gegeven! En dat was toen natuurlijk nog maar in belofte, maar straks zal ook díe belofte worden vervuld, die God gegeven heeft aan die schamele Man uit Nazareth: "Jĳ krijgt het oordeel!" Dat gaat straks gebeuren, en dan zal dat wel strekken, denk ik, tot ontsteltenis van véle, véle christenen die altijd maar gedroomd hebben van een lieve zoete beste Here Jezus! Huh! Maar dààr dacht de apostel Paulus anders over! Die schreef in 2 Korinte 5: "Wĳ dan, wetende de schrik des Heren..." (de schrik van de Kurios; wĳ dan, wetende hoezeer de Here Jezus te vrezen is, wil dat zeggen) "...bewegen de mensen tot het geloof!"

Praat u daar ook wel eens over met deze en gene?? En wilt u daar zelf alstublieft ook goed om denken, als u zich misschien ook nog bevindt op zondige wegen?? Dan zou ik maar geen aanmerking maken op die strengheid van God, en van Jozua de Tweede, want daar trekken Zij zich toch helemaal niets van aan hoor! Maar dan zou ik me maar gauw bekeren, nu 't nog kan! Nu het nog is... het hédén der genade! Er komt een oordeelsdag, en daarvan is die ban over Hazor nog maar een flauw voorbeeld geweest!

Nu krijgen we het tweede deel van onze tekst. Thans moet het onze aandacht hebben, dat Jozua toch niet met àlle steden eender gehandeld heeft, zoals hij dat deed met de stad Hazor van koning Jabin. Die stelde hij tot een voorbeeld. Die heeft hij verbrand! Maar dat deed hij met al de andere steden die tegen Israël gestreden hebben, niet. Met welke niet? Met welke steden deed hij dat niet? Er staat: "Niet met de steden die al..." -zo staat er dan- "...op een "teel", op een heuvel, lagen." Daarmee is het volgende bedoeld.

Iedereen die iets afweet van de archeologische opgravingen die in Palestina verricht zijn, en nog voortdurend verricht worden, heeft wel eens vernomen, dat vele steden in dat land -trouwens ook elders in de wereld van het zogenaamde Nabije Oosten- meer dan eens verwoest en weer opgebouwd zijn. Zodat men bij het opgraven van de ruïnes van die steden vaak duidelijk verschillende lagen kan onderscheiden. Indertijd hebt u dat programma misschien ook op de TV gezien: het ging over de opgravingen bij Megiddo. Want als zo'n stad platgebrand was en zich op haar plaats een laag gevormd had van allerlei resten, dan werd er later op die laag vaak heel gewoon weer een nieuwe stad gebouwd. Dat proces heeft zich soms zó vaak voorgedaan, dat sommige van die ruïneheuvels op den duur bepaald behoorlijk hoog geworden zijn. Het Hebreeuws heeft daarvoor het woord "teel" gebezigd; verkort tot "tel", als het in de tweede naamval nodig is. Denkt u maar aan Tel Aviv. De Arabieren bedienen zich van hetzelfde woord, maar zij schrijven het dan altijd met twee letters "l".

Welnu, nu is Jozua in de gevallen van onze tekst zó te werk gegaan, dat hij zulke Kanaänitische steden die al op zo'n "teel", op zo'n ruïneheuvel, stonden, en waarover dus Gods straffende hand vroeger al eens gegaan was, niet nogmaals verwoestte. Jozua kende mate! Die steden werden door Jozua niet verbrand! Wel werden ook van die steden alle inwoners ter dood gebracht, maar niet de dieren, niet het vee dat men erin aantrof. En evenmin werden de overige bezittingen van de vroegere bewoners vernietigd. Die werden gespaard, en die vielen aan Israël als buit ten deel.

Misschien is er onder ons ook nu wel iemand die dit toch ook maar érg vindt, héél erg vindt. Op grond van zulke geschiedenissen als deze zijn de Israëlieten later tenminste wel voor dieven en rovers uitgemaakt, dat begrijpt u! Maar wie zó denkt mag toch wel voorzichtig zijn en zich niet ergeren aan de vrijmacht Gods! Want SOUVEREIN heeft God namelijk ook over de bezittingen van die Kanaänieten beschikt. Hijzélf gaf ze aan Israël. U hebt het daareven gezongen: Psalm 135, en zoveel meer! Dat is heus niet allemaal toevallig gegaan, néé! Dat is vervulling van profetie geweest; Mozes had het al voorzegd! We lazen het daareven in Deuteronomium 6: "...dan komt ge te wonen in steden die gij niet gebouwd hebt, en in huizen vol goederen waarmee gij ze niet gevuld hebt!". Ja gemeente, zó'n God is er, en een andere is er nooit geweest hoor; echt niet, néé! Er is maar één God; zo ís de HERE! Zó is uw hemelse Vader; zó is God! God is VRIJ, God is SOUVEREIN! Wilt u dat maar aanvaarden?

En gemeente, hier valt dan ook nog iets anders te leren! Namelijk: hoe wij over het goed van deze wereld moeten denken. Echt wel iets voor vandaag, nu we het allemaal toch vrij goed hebben. Dat goed, die goederen op zichzelf, zijn niet te verachten! Gebruik ze gerust, ook al zouden ze door ik-weet-niet-wat voor goddeloze mensen vervaardigd zijn. Wat in de loop der tijden helaas nog al te vaak door christenen gebeurd is, namelijk: dat ze bang waren om van het goed van deze wereld te genieten! Denk aan allerlei rare ascese, heel strenge kloosterregels! En nog sterker: aan de doperse mijding! Kijk, dat was nu onbijbels! God heeft zelf voor Zijn tabernakel en tempel op het hout en het goud van Egyptenaren en Sidoniërs beslag gelegd. Gebruik de goederen van deze wereld gerust, ook al zijn ze door de handen van ik-weet-niet-wat-voor goddelozen vervaardigd! Ja, wie zal dat uitmaken? Als... we maar géén gemeenschap hebben met de afgoderijen en zedeloosheid en de bijgelovigheden van die mensen! Jozua heeft juist mate weten te houden! Laten wij dat van hem overnemen! Christenen moeten op hun tijd néé! weten te zeggen, maar ook wel eens jà! Dat hangt er maar vanaf! Als we onze ogen maar open houden voor de geestelijke achtergronden van de dingen! We behoeven niet úit de wereld te gaan, als we maar niet vån de wereld zijn! Maar in die wereld moet u leven! En leven is een kunst! Maar als gelovigen door het leven gaan en zichzelf onbesmet bewaren van de afgoden en de onzedelijkheden en de bijgelovigheden, de geest der eeuw, jezelf onbesmet bewaren van de wereld, jàà! dàt is zeker een kunst! En... dan moet u er zich maar niet van afmaken door in een klooster te trekken! Die kunst is door ons christenen vaak niet verstaan omdat we de oplossing een beetje gemakkelijk maakten, ook doordat we ons wel eens hebben laten meeslepen door al dat goed van de wereld. En dat is een fout die Israël ook al heeft gemaakt! Israël heeft de kunst van leven in Kanaän helaas maar al te weinig verstaan. Daar moet ik tenslotte nog even iets van zeggen.

We hebben dus vandaag gezien op welke manier Jozua gehandeld heeft met de verschillende steden van de grote alliantie die hij in de slag bij Merom versloeg. Hij stelde één stad uit heel de rij ten voorbeeld, tot een les, tot een gedenkteken. Ongeveer zoals Jericho en Ai door God Zelf al gesteld waren tot gedenktekenen. Men zou trouwens heel het boek Jozua wel kunnen noemen: het boek van Gods monumentenzorg! Monumentenzorg voor Zijn volk! Zo is de stad Hazor gemaakt tot een puinhoop, als een herinnering aan het grote gevaar waaraan Israël ontsnapt was door zijn overwinning op dat massale leger van koning Jabin van Hazor. En tot een duidelijke les: "Israël, wéés op uw hoede voor de geest van Kanaän!"

Helaas heeft Israël die duidelijke les echter niet ter harte genomen, met al de trieste gevolgen daarvan. U kunt daarover lezen in Richteren 4; een bekend hoofdstuk over een later tijdvak. Iedereen kent immers de geschiedenis wel van die moedige vrouw, de dappere profetes Debora, en van Jaël, die andere vrouw, de vrouw van Lappidoth, die met haar hamer een tentpin dreef door de slapen van de legeroverste Sisera? Een overbekende geschiedenis. Jawel!, maar wat voor een legeroverste is die Sisera geweest? Een legeroverste, die in dienst stond van een zekere koning Jabin, die genoemd werd koning van Kanaän, en die resideerde in de stad Házor!! Hebt u dat goed gehoord?? Daar hebt u het hele stel namen weer terug! Wéér een koning die Jabin heette, wéér een stad die Hazor heette, en de man draagt daar in Richteren 4 zelfs de titel van koning van Kanaän!! En u dacht zeker dat Israël heerste over Kanaän? Nee hoor: Jabin, koning van Hazor, koning van Kanaän! En die koning van Hazor brengt dan wéér, wéér een enorme legermacht tegen Israël in het veld, net als bij de slag te Merom! En ook weer een speciale tankafdeling, met een speciale tankgeneraal zouden we tegenwoordig zeggen, immers: onder leiding van Sisera! 900 ijzeren strijdwapens!!

Dat is toch zeker frappant, of niet? Hoe is dat zo gekomen? Daar zal het boek Richteren op antwoorden; ik moet er dus kort over zijn. Slechts dit: de les van Hazor, van de puinhopen van Hazor, die machtige Noord- Kanaänitische stad die Israël wel eens even verpletteren zou, die les is vergéten! De les van Jozua! Deze les: "Israël, de spullen, de bezittingen, de huizen, de goederen en de steden van de Kanaänieten kun je gebruiken zoveel als je wilt! Maar je moet je wachten voor de Kanaänitische geest en wereld: afgoderijen, zedeloosheden, bijgelovigheden!" Nu, en leest u 't nu maar zelf na: dààr klaagt Richteren nu juist straks zo over, van begin tot eind! Dàt is Richteren: Israël heeft zich laten ver-ka-na-ä-ni-ti-sé-ren!! Israël heeft zich met de heidenen van Kanaän verzwagerd! Jongens en meisjes uit het bondsvolk van Jahweh hebben zichzelf uitgeleverd aan een wereld... aan een wérelde!, waarover we nu maar niet meer verder zullen spreken. 'k Heb er toch al zo veel van gezegd! Zó infaam, zo vies zijn de goden van Kanaän geweest! En die goden bestonden niet, ze waren maar verzinsels. Zó slecht is het hoofd, is het hart van de Kanaänieten geweest: de denkwêreld, en de sentimentswêreld!

En nu herhaal ik het nog éénmaal: mensen zijn geen stokken en blokken! Mensen zijn en blijven verantwoordelijke schepselen, ook mensen die van huisuit tot het volk van God behoren; ja die zéker! Niet alle zonde is even erg, kom kom! Een dief mocht in Israël niet ter dood gebracht worden! Niet alle zonde wordt even zwaar gestraft, kom kom! Maar de zonde van het compromis met Kanaän, hoe God dààrover dacht, hoe bepaald de Zóón van God dààrover dacht, de Engel des Verbonds, Jezus Christus; hoe Hij dààrover dacht, daar galmt nu net die hele boekenserie Jozua, Richteren, Samuël, Koningen, van intocht tot ballingschap LUIDE en nog eens LUIDE van! Dat de christenheid dàt niet ziet, dat juist Kanaän vandaag troef is! Amsterdam staat in het buitenland bekend als een Kanaänitische stad! Daar kun je je gang gaan! En als vele dames en heren van de persmedia, van krant, radio en TV, hun zin krijgen, dan wordt heel Nederland zo: één groot Amsterdam!!

Ik roep aan u allen, maar vooral aan onze jongeren, dit woord van de apostel Johannes nog toe:

"Heb de wereld niet lief! Want al wat in de wereld is: de begeerte des vleses, de begeerte der ogen, en een hovaardig leven, is niet uit de Vader, maar uit de wérelde! En de wereld gaat voorbij, en haar begeren, maar wie de wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid!"

AMEN.

lezen: Deut. 6:10-15

zingen: psalm 105:7
psalm 105:18
psalm 135:6,10
psalm 119:4

25 juli 1971.